

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

-

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

-

Yleiset huomiot esityksestä

Oikeusministeriö

Viite Lausuntopyyntö 2.12.2021 VN/4118/2019

Asia LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI AVOIMUUSREKISTERILAIKSI

Oikeusministeriö on pyytänyt 2.12.2021 lausuntoa (VN/4118/2019) parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän avoimuusrekisterilakia koskevasta mietinnöstä, joka on laadittu hallituksen esityksen muotoon.

Säädettäväksi ehdotettu avoimuusrekisterilaki sisältäisi pitkäjänteistä ja suunnitelmallista vaikuttamistoimintaa (lobbausta) tai vaikuttamisen ammattimaista neuvontaa (konsulttitoimintaa) harjoittaville yksityisille elinkeinonharjoittajille ja oikeushenkilöille (mm. rekisteröidyt yhdistykset, osakeyhtiöt, henkilöyhtiöt ja säätiöt) rekisteröintivelvollisuuden. Avoimuusrekisterin

rekisterinpitäjäksi ehdotetaan Valtiontalouden tarkastusvirastoa, jolle vaikuttamistoiminnasta raportoitaisiin kaksi kertaa vuodessa annettavalla toimintailmoituksella.

Tarkastelussa on ollut kolme soveltamisalaa, mutta esitys on kirjoitettu yhden vaihtoehdon pohjalta niin, että soveltamisala olisi eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot. Tarkoitus on lisätä läpinäkyvyyttä, torjua epäasiallista vaikuttamista ja vahvistaa ylipäänsä luottamusta päätöksentekojärjestelmään.

Rekisteri on määrä ottaa käyttöön 2023 aikana.

Ammattiliitto Pro on tutustunut mietintöön/hallituksen esitysluonnokseen ja toteaa siitä lausuntonaan seuraavaa:

Työmarkkinajärjestöt olisivat rekisteröintivelvollisuuden piirissä.

Pro keskittyy lausunnossaan hallituksen esitysluonnoksen tarkasteluun niitä osin kuin sillä on merkitystä nimenomaisesti roolimme ja asemaamme valtion henkilöstöä edustavana järjestönä.

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa (1233/2013) sisältää laajan yhteistoiminelvoituksen paitsi yksittäisten virastojen myös koko valtionhallinnon ja yhden tai useamman hallinnonalan henkilöstöä koskevissa asioissa. Yhteistoiminta on aloitettava asian sellaisessa suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa, jossa yhteistoiminnan tarkoituksena oleva vuorovaikutus sekä vaihtoehtoihin ja asiaan vaikuttaminen voi myös käytännössä toteutua.

Valtion henkilöstöä edustavat järjestöt ovat säännönmukaisesti sekä asiantuntijana kuultavana että kirjallisten asiantuntijalausuntojen antajana mm. eduskunnan valiokunnissa. Osallistumismahdollisuus on tarjottu laajasti ja monipuolisesti myös virkamiestyönä tehtävään valmistelutyöhön.

Vaikka ilmoitusvelvollisuus ei koske virallista vaikuttamista (ts. virallisia työryhmiä ja kuulemisia, joihin osallistuminen dokumentoidaan) on hallituksen esityksen perusteluteksteissä tarpeen täsmentää ja selkeyttää valtion henkilöstöä edustavien järjestöjen roolia ja asemaa niin, ettei avoimuusrekisteri rajoita yhteistoimintalain tarkoituksen ja hengen toteutumista ja kavenna valtion henkilöstön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä normaalia yhteydenpitoa mm. virastojen ja ministeriöiden virkamiesjohtoon.

Muilta osin Prolla ei ole hallituksen esitysluonnokseen huomioita.

Niko Simola

Johtaja

Sari Jokikallas

Sopimusalavastaava/asiantuntija

Jokikallas Sari
Ammattiliitto Pro ry